

Kõivupuu Marju: koolitami
pinne inämb ku latsi

Kae lk 2

Suvõvõrokõsõ Vaino Urmassõ
perre kuvvõs Võromaa suvi

Kae lk 3

Pinivarga piiri
takast

Kae lk 4



Tiijuht Lattiku Jaan sai Lüllemäele mälehtüspingi. Võidupühäl tetti Karula kihlkunnan Lüllemäel vana Karula kerigu man pidolidsõlt valla kirämehe, poliitigu ja keriguoppaja Lattiku Jaani (1878–1967) mälehtüspink. Mäkiste küläst peri Lattiku kõgõ suurõmb pannus võro keele ja kultuuri hääs omma timä jutu, kon tä tarvitas karula kiilt. Lattiku jutu omma siiämaalõ hinnadu koolilatsi siän, noidõ perrä tetäs egä aastak ettelugõmiisi ja näütemängõ. Vast kõgõ kuulsamb Lattiku jutt kand nimme «Tiijuht». Jutun oppas üts pois kõnõ mahlakan karula keelen vöörälõ tiid Karula kerigu mano. Et tii sinnä lätt küländ õkva ja midägi seletä ei olõ, nimmas pois kõnõ är kõik pini, kiä tii viirde võiva tulla, ja seletäs, kuimuudu näist müüdä saia. Et Lattik oll' ka keriguoppaja, om tedä hinnästki kutsutu tiijuh. Puukujo tiijuhist pois kõsõst sais ka mälehtüspingi külän.

RAHMANI JANI jutt ja pilt

Rõugõn omma laagrin
noorõ rahvamuusigu

Rõugõn tulõ 15.–20. hainakuuni rahvusvaihõlinõ nuuri muusigalaagri Reval Etno. Laagrin olõja saava pilli oppi, a päält tuu andas ka mitmõl puul kontsõrtõ. «Muusigalaagrin tegelemi muusigarõõmu luumisõ ja hoitmisõga. Teemi umaloomingut, a mängimi ka eesti ja muiõ maiõ rahvamuusikat,» kõnõlõs suvõlaagri vidäjä, tunnõt muusik Bartosiki Tuulikki. Laagrin oppasõ ja andva tüütarri mitmõ riikevaihõlidsõ tagapõhaga muusigu Eestist, Walesist, Norrast ja Taanist. A üts osa rahvamuusigalaagrist omma ka kontsõrdi, midä timahava om hää hulk. Laagrirahva massulda kontsõrdi: **Rõugõ kunstikuurin** • 16. hainakuul kell 14 Folgivab-

rik & Tuulikki Bartosik; • 17. hainakuul kell 14 Elof & Wamberg (Taani) ütän laagriliidsiga; • 18. hainakuul kell 14 Jüssi/Jansen (Eesti/Norra) ütän laagriliidsiga; • 19. hainakuul kell 14 SILD (Eesti/Wales) ütän laagriliidsiga. **Laagrirahva ütiskontsõrdi muial:** • **Sännä kultuurimõisan** 19. hainakuul kell 18.30; • **Võro Maksimarketin** 20. hainakuul kell 12.30; • **Põlva kaubamajan** 20. hainakuul kell 15.30

Laagri lõpukontsõrt om piletiga ja tuu tulõ Setomaal Treski küün 20. hainakuul kell 20.

UL



XXIV PAGANAMAA PÄIV

14. juulil 2018 Rõugõ vallon Paganamaal

13.30 vallategemine ja lipu ülestõmbamine
14–17 õgal täüstunnil matk legende raa pääl
16–18 laval valla esitegijä
18 Paganamaa Brass
19 Krabi külätiaatri suvõtökk «Tondinaha»
21 simman ansambliga Nedsaja Küla Bänd
Peräpidu hummukuni Krabi kõrtsin.

Pilet 7 €, põhikoolilatsõ 4 €, peris väiku latsõ massulda.

Kõrraldas MTÜ Krabi Küläteater. Teedüst saa telefonil 506 1193, Marje.

Tugõva: Rõugõ vald, Paganamaa Arendamise MTÜ, RMK, Krabi küläselts, Krabi kõrts, Pähni küläläisimaja, Daisy kohvik, Paganamaa puhkõmaja, OÜ Dataliner, OÜ AP Puit

Võro perimüstandsupido –
Teppo timm ja polkasamm

RAHMANI JAN

Seo nädäli lõpp om Võro liin tandsu ja pillimängu täüs. Peetäs timahavast Võro perimüstandsu festivali, kon tsipa inämb saava tähelepandmist Teppo tüüpi lõõts ja polkatands. Võro perimüstandsu festival om 1995. aastagal Võro folkloorifestivali nimega pääle naanu esieräline perimüstandsu üleilmalist rikkust näütjä tandsjido ja pillimiihi suurpido.

Teppo lõõts om seekõrd esieräliidselt üles nõstõt. Päält võikimängmise ja lõõdsakuningidõ kontsõrtõ peetäs maaha ka väiku konvõrents, kon märgotõdas, mille Teppo pill om maailman nii esieräline. Kõnõldas, kuimuudu tetti pille Teppo Augusti aol ja kuimuudu tetäs täambädsel pääväl. Uuritas, kuimuudu pille hellü pandas ja miä tuu «Teppo timm» õigõlõ om. Arotõdas ka tuud, miä om muutnu seo lõõtspilli nii hinnatus, ja proovitas arvada, kohepoolõ lõõdsamängmise kultuur liigus. Konvõrendspäiv peetäs



PILT FESTIVAALI MOLOVIHU LEHE PÄÄLT

Tiatõtands Võro liinan mahlakuu lõpun rahvusvaihõlidsõl tandsupääväl.

Võrol Kandlõ kultuurimaja väikun saalin 6. hainakuul. Muu perimüstandsu pido tegemise omma joba varatsõmbist aastist tutva. Nigu õks, omma tähtsämbä tegemise Teppo lõõdsaga võikimängmine, välisrühmi kontsõrdi, simmani, uulidsatands, festivalilaat, kodokohvitarõ, opitarõ, jutu jalotuskäügi ja latsi mängohuuv. Timahava tulõ festivalilõ neli välisrühmä. Küllä tulõva rühmä Hiinast, Austriast, Usbekistanist ja Lõuna-Koreast. Välisrühmä tegevä päält tandsuetendüisi ka perimüspäivi, kon tandsulõ lisas pakutas uma

maa traditsioonilist süüki.

Ka Eesti tandsurühmi om timahava pidol hulga – 17 rühmä üle Eesti ja päält noidõ viil 12 rühmä Võromaalt. Jutujalotuskäügi tutvustasõ Võro liina paiku ja tan elänu inemiisi, a lisas toolõ om Lillmaa Terje muinasjutoõdak suurilõ inemiisile. Kodokohvitari päiv om Võro liinan 7. hainakuul. Üle liina omma mitmõl puul vala kohvitarõ, kon pakut söögi man peetäs tähtsäs paigapäälisist söögikraami ja -perändit. A muidogi om kõgõ tähtsämb seo pido man iks tands.

Alakonnu kivilaudan oodõtas põimukuun Godot'd

RAHMANI JAN

Timahavvatsõn Kaika suvõüllikoolin Kaikal tulõ edimäst kõrda ettekandmisõlõ ilma kuulsa Beckett'i Samueli näütemäng «Godot'd uutõn». Näütemäng kandas ette võro keelen ja lavastaja Tubina Taago ütles seo ettekandmisõ kotsilõ «eskiis», selle et tego om osalt jaolt lavastõdu lugõmisõga. Minevä puulpäävä sai Godot' näütegrupp edimäst kõrda kokko, käsikiri loeti läbi ja käüti kaeman etendüspaika Alakonnu suurõn kivilaudan.

Lavastaja Tubina Taago ütles, et täl om hää miil tetä üle hulga ao võrokeelist näütemängu. «Väega häste juusk seo tekst võro keelen. Oll' jo innegi teedä, et võro kiil ja miil tüütäse seo tekstiga kuunkõlan, a et taa nii häste tüüt, oll' suur üllätüs,» se-



RAHMANI JANI PILT

Edimäne kokkosaaminõ Kaikal. Pildi pääl MacGinley Patrick, Trolla Agu, Õunapuu Imre, Tubina Taago ja Tagamõtsa Tarmo.

letäs tä päält näütlejide edimäst teksti ettelugõmist. Tükü lava pääle säädmine tulõ esieräline, suurõmb jago näütemängu opmisõ ja säädmise tüüd plaanitas tetä viie pääväga inne ettekandmist. «Seo

om paras eksperiment tuvva vällä lavastus, mi nimmami tedä eskiis, vällä viie pääväga. Lõudä seo õigõ vorm, et asi olõs parasjagu mänguline ja jätäs terviklugu tundõ. Tuu näätal tulõ intensiivne ja põnnõv,» kõnõlõs

Tubina Taago.

Võro keelega kõrvuusi tarvõtõdas tükün tsipakõsõ ka prantsusõ kiilt. Näütlejä valisi Taago paikkundligu periolõmisõ perrä. «Näütlejä Tagamõtsa Tarmo, Trolla Agu, Õunapuu Imre ja Sachrisõ Jaak omma peritast lähküst. Üts näütlejä, kink valik oll' kontseptuaalnõ, MacGinley Patrick om Iiri juuriga ameeriklanõ, kiä kõnõlõs puhtalõ prantsusõ kiilt ja om Vanal Võromaal joba 10 aastakka elänu,» kõnõlõs lavastaja. «Godot'd uutõn» om Nobeli kirändüspreemiä saanu iiri näütekiränigu ja luulõtaja Beckett'i Samueli (1906–1989) kõgõ kuulsamb näütemäng. Seod absurditükkü om üle maailma väega hulga mängitü. Võro keelen tulõ tükk seo aastak ettekandmisõlõ üts kõrd, puulpäävä, 11. põimukuul kell 19 Antsla vallon Mähkli külän Alakonnu suurõn kivilaudan.

M Ä R G O T U S

Kõgõ mõnusamb om raamatut lukõ!

Kõgõ mõnusamb om suvõl kuuma ilmaga iks raamatut lukõ. Pakõt kohegi lauda pääle hainu sisse vai läät tagatarrõ sängu, tõmbat kärbläisi kaitsõs lina pääle ja loet.

Noilõ, kinkal tuu raamat viil lugõmada, om mul üts soovitus. Minevä aasta sügüse vällä tulnu Afanasjevi Vahuri romaan «Serafima ja Bogdan» om üts eesti kirändüse suurist romaanõst. Suuri romaanõ tulõ vällä harva, inne seod vast Kivirähä hussisõnnu-raamat. A Peipsiveere vanausuliisist kõnõlõv Serafima-lugu võinu ka võrokõisilõ kõrda minnä, kõnõldas jo ütest väikust ja esimuudu kultuurist ja aost tuu kultuuri ja inemiisi ümbe.

Noilõ, kinkal seo raamat loetu, soovida ma lukõ muud eesti kirändüst. Mõni raamat om vast iks kohegi kapi pääle taad kõgõ parõmbat lugõmisõaigu suvvõ uutma jäänü.

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja



UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molovihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841
jan@umaleht.ee

Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org, laivi.org@wi.ee

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster,
latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:
Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee

Tellmine: Express Post AS, tellimine.ee, tel 617 7717

Reisikiri Võrumaalt

Käve kabiinildä traktoriga Antslast Varstun (ligi 30 km) Olõ asja. Peräjärve mäe alt kääni ilma mõtlõmalda Ubajärve poolõ. Paari minuti peräst naksi mõtlõma: mille ma tulbatii päält kõrvalõ kääni? Ah et 4 km õkvampa? A tuu iist ao poolõst kaotat. Et liiklus väiksemp? Jah, terve tuu mõtsavahelise tii pääl tulõ ainult üts auto vasta, tuugi uma vana jahikaaslanõ. Ai rusiku aknõst vällä ja näüdäs mullõ. Sai mõttõst aru: sa ei saa kah õks mõtsast kavvõdalõ hoita, kuigi jalg limba ja aastiid kah sällän.

Ausõna, tuu rusik mõosi nigu kõgõ ilusamp kompliment. Jo sis tõtõstõ 20aastadsõ pideva jahil-käügiga om mõts mõistnu kuigimuudu naha vahelõ vai hinge pugõda. Hää om, pääasi, et hing tühi ei olõ. Tuu mõttõ är mõtlõnu, naksi ma esihinnäst kõrvalt kaema: midä ma säääl mõtsa all vah? Olõ hirvejalgi, olõ ka tsiku tsungmiisi, kuigi veidü. Aga päämiselst vahe ma mõtsa ala pääl, sammõld, lilli kraavipervi pääl. Raestu pääl häidse põdrakanep, hää miitaim ja tsäimaterjal. Kõkkõ tuud vahtmist olõ nii pallu, et es tahaki virgõmbalõ sõita ku 5–10 km/h. Ku tõsõl puul mõtsa näi, et ütsetõvõrohi ka häitses, pässe suust nigu tammi takast: halloo, suur suvi om käen. Kiä ei usu, tulkõ kaema!

Mu käest om küsütü, kuimuudu ma kae tuu pääle, et mõtsu lõigatas ägedälõ maha. Ma ütäl: ku kõrraga asõmõlõ istutõdas, sis muu mullõ ei putu. Tuu, et 10 aasta peräst ei olõ inämb midägi lõigada, om saekaatriide omanikõ ja näide tüüliste murõ. Näil omgi sis kats nalla: kas panda kaatre kinni ja minnä välismaalõ tühü vai osta lätläisi käest palke. Luuta tulõ, et odavalt, nii

nigu praegu odavalt viina ostami. Aga tuu, et meil omma ülekaalun noorõ mõtsa – säääl ei olõ esihindäst midägi halva.

Ah jah, noorõ rästigu olli tii veeren vällä. Ütele ma sõidi kogõmada otsa, olõ kurvi takan ja pidäsi tedä edimält kablajupis. Või-olla, et timäst olõ joba inne minnu üle sõidõtu. Sõbramiis Rein tuu iks alati hinnäst loodusõhoitja eeskujus ja oppas autojuhte: sul om ruul peon, ja kui näet, et sääsekene lindas – käänä kõrvalõ, lasõ tõsõl ellä. Rein pand tsipa manu kah, tä sõit innembä suurõ bussi pääl ja mõnikõrd tuu buss käänel küll, aga tuu olõ vana Tartu-Võro tii, kon ilma käändlemälõ ilmvõimalda sõita.

Tagasi sõidi tulbatiid. Hää olõ võrrõlda, määnest õhku sa sisse hingät. Tulbatii veeren om ütsojagu villäpõldõ, noil olli kõigil värskõ jälle sisen. Tuu õhk säääl põldõ vahel eriti hingädä es kõlba. Tähenäd, hingämä iks piat, aga alla ei tohe tõmmada.

Ilma olõ muutnu ja rästigupoja olli tii veerest kaonu. Mõtli: hummõn liiklussaatõn ültas: säändse ja säändse ratastraktori ja rästigu kokkopõrkõ peräst viidi rästik... Ah, es viiä tedä kohegi kontrolli, küll üüse mõni kährikupoig kontroll, kas liha kõlbas süvvä vai koolõt vällä. Ja liiklussaatõn ei ültä kah midägi, rästikul ei olõ määnestki soliidset tootjafirmat sällä takan. Päämine: puudus om ülekaalukas ühiskondlik huvi.

Jah, varsti kulus puul mii aost liiklusõ pääle. Üts korgõ ammõtnik ütelf mullõ, et liiklus ei piaki mõnus olõma. Tuu kõlas piaaigu nii, et elu ei piaki mõnus olõma. Kas sis tasunu ilma sündüdä?

Mu liiklus läbi Võrumaa mõtsa olõ küll väega mõnus.

PULGA JAAN

Nõuvami seo ilma aigu pinne käest rohkõmb kombit ja hääd kasvatust ku latsi käest. Tuu om suur ülekohtus eläjide vasta!

Pini vai lats?



KÕIVUPUU MARJU, kuulsa rahvaluulõtiidlänne

Hello Kitty püksi saava mustas, niipallu mutsu vai sõnavarra imäkesel es paistu ollõv.

Ega lats ull olõ-i, lats saa ilosahe arvu, ku timäga inemise muudu kõnõlda. A ku timäga maast madalast inemise muudu ei kõnõlda, sis arvada om, et timäst õks õigõt inemist saaki ei, ku tä Mowgli ei olõ. Vai Tarzan. A nuu tegeläse olli raamatust ja raamatun tulõ kõkkõ ette, tuudki, mis peris elun ilmvõimalda.

No vott, ja ku sis lehest egä jumala päiv loet, et latsiga külälise olõ-i oodõdu ei pulma ega kohegi koduvõõras, niisama ku kontsõrdilõ ja tiatride, selle et latsõ olõ-i harinu kiildmisega ja tegevä egäl puul tuud, mis miilde halgahtas. Et latsõlõ olõ-i võimalik näütises selges tetä, et kõiki õhupallõ – ja kõkkõ muud kah – kõgõ ma tahtmisõ perrä ei saa, nakkat mõtlõma, et vast iks omgi nii, nigu tiidus-uudissin kirotdõ, et inemiisi IQ om päält 1970 nakanu alanõma vai nii. Selle et kuus muidu sellätä tuud, et seo ilma aigu nõudas (tõu)pinu käest kõvastõ

rohkõmb ku latsõ käest: pini piät mõistma sõnna kullõlda, avalikun kotusõn hinnäst sündsälõ üllen pitä, eläjäloomakõnõ tohe-i uulidsa pääl vai muial avalikun kotussõn hauku ni larmada ja inemiisi pääle üles hüpdä vai mustust tetä, selle et muidu saa umanik trahvi – tä om jätnü uma eläjäkese hoolõ ja oppusõlda.

A ma tahtnu nüüd küssü: kas latsõkõsõl olõ-i sis tõtõstõ ütteinumastki umanikku, ku tä avalikun kotussõn ulluisi tege, näütises roni kontsõrdi aigu lava pääle, sekä esinejide esinemist ja pilediraha masnuil esinemisest ossasaamist, vai niisama larmas kõva helüga, selle et täl om lihtsälõ ikäv? Või vellekese, või õnnõ ette kujuta, mis sõs vallahõ lätt, ku kinkagi pinikene roni esinejiide manu püüne pääle, vidä säääl hambiidõga veidükese juhtmit õgvõmbas, nõst kidramehe siiri vasta jalga, haard lauljanäüdsigu kleidihannast...

Ku ma lats olli ja ku mul latsõ väiku olli, es jää latsi peräst ilmangi medägi tegemälõ ega

koskil käümälõ. Õnnõ latsilõ tulõ selletä, kuis tulõ kongi hinnäst üllen pitä. Nii mõnigi kõrd tulõ hinnäst ka varrampa kodu säädi, selle et väikul inemisel om kannatust kõvastõ vähämb ja tuust saa-i ega toheki müüdä kaia. Ja kon tuu häbü ots, ku võõras inemine tekki su latsõlõ märkusõ, et är sa, latsõkõnõ, tekku tuud vai taad.

Pinnele opatas maast mada-last häid kombit ja hindävalitsõmist; pinne vaksineeritäs, et nä haiguisi edesi ei kannas – latsi, jumala iist, ei tohe. Tuu pand õkvalt arõngulõ piduri pääle, uskva vahtõmba ao vanõmba, ja uurva nutifonist, kiä kellega käü vai kiä kelle maaha jätse. A proovi sa piniga nii koolitusõl kävvü, et sa timäga tegemist ei tii, vahit õnnõ umma nutifoni – visatas kõgõ piniga koolist vällä vai võetas pini hoobis käest. Ja pruuvmu kiäki sellätä, ku timä pini kinkagi seerest tükü vällä purõ, et pinil om vabakasvatust ja marutaudi vasta om pini vaksiniirmälõ tuuperäst, et ravimifirma tahtva timä pini-keist är kihvitä vai vigatsõs tetä.

Nii et ku kiäki mõist mullõ är sellätä, mille mi seo ilma aigu olõmi pinne käest nakanu kõvastõ rohkõmb kombit ja kasvatust nõudma ku latsi käest, nisama ku nõvvami pinne ja tõisi eläjide vaksiniirmist, andku mulle teedä. Minnu tõtõstõ huvitas, kuis sääne jälle ülekohtus eläjäloomakõisi vasta saa mi humaansõn ütiskunnan võimalik olla. Kon omma eläjäkaitsja?

Ku ma piäs vastussõ kokku saama, sis vast tulõ tuust ka üts kõgõ kõvõmbat sorti (1.1.) artikli ja ma saa viil sada kõrda kuulsambas.

Mu süäme Võromaa



LUMISTE KATI, laulja ja otsja

Taha uma Võromaa kildamängu kokko säädi.

Edevanõmba kanni perrenime Uibotalu, osa sugulaisi elli Vahtsõ- vai Vana-Saalusõn Uibo talon. Säääl lähkül olõ juusknu ujakõnõ. Kohegi sinnä sattu sõa aigu pomm, minkast vanatädi Virve elos aos kilda jalga sai.

Vanavanaesä Joakim (vinlases tegemise perrä Jefim) om matõt Vahtsõliina kalmuaida. Vahtsõliina kerik, mink kotussõ pääl peris selgele olõ kunagi väepaik, tulõ vahapääl mu unõnägõdõlõ. Viil om edevanõmbidõ helü nõrk, vaivu kuulõ tuud. Seo juuri maa sisse ajaminõ ja kullõma opminõ võttki aigu. Arvada ristiti, leeritedi ja pulmitidõ õkva säääl kerikun mu edevanõmba.

Käve säääl pühänkuan laul-

man. Kerikun ütsindä laulda om väega võimsa tunnõ ja ma tunnõ, et tuu tege ruumi vanast energiäst puhtas.

Päävoolust tõistmuudu

Usu, et inemise trehvä ei juhustligult. Uma osa mu otsmiisi tii pääl om ka Vana-Võromaa vegangrupil, kiä õkva Vahtsõliina kerigu küle all pesätäs ja permaaida tege. Süä rõõmustas nii väega, et tan om sääne raku-kõnõ, kiä näütäs, et ei piä lihha ja muud eläjide käest saadut kraami süümä. Õnnõlik ja täüsväärtüslin saa ka ilma olla! Mu heng saa sõõnõs põhuunikidõ seen kasuva aiakraami kaemisõst.

Permakultuur om olnu mu suur armastus joba aastit ja rõõm om löüdä mõttõkaaslaisi ka tan. Sõbra ja mõttõkaaslasõ omma neo, kinkast inämbüs Tafnalõ maaha jäi ja kinkast Nõõrimaal ellen kõgõ inämb puudust tunnõ. Tan näe innembi muro-usku, nõõri perrä pindrit tegeviti ülevarvo kõrralikõ inemiisi, kiä varrahummogu trimmerdäse, saagva, murro niitvä ja haina sukugi ei kannada. Põhu ja haina kokkovidämine ja muro niitmädä jätmine paistus näile võõras ja andsak.

Õnnõs om permapisilänne jõudnu ka Kütorgo, tuu viiri pääl eläs säändse ilmakaemisõga rahvast. Minno rõõmustas-ki Võromaal seo, et esi paigun

omma kokko tulnu rakukõsõ, miä inemiisi tassakõistõ päävoolust tõistmuudu meelega takast tsuskva. Kuis armasta Sännä leijatjidõ küläkuuli, armast puumõisat ja tuu inemiisi. Roosiku suurperet mu kõrrast kinämbäs saava sokolaadikohvikuga. Säääl peetäv Süämemuusiga festival pand süäme laulma. Aiaguru Trolla tsusk Karulan aidnikkõ vanno kasvosortõ tundma opma. Kõnõlõmada Navitrolla pintsli tõmbist! Haanimaa Peetsalu ja tuu kandi kogokund and inspiratsiooni. Kalkuna Mari võrokeeline jutt ja kodotalo põksutas süänd rõõmsalõ ütten ümisemä.

Väke täüs paiga

Õnnõs kuulõ naabriid võro kiilt kõnõlõman. Mu hindä võro kiilt om viil väega õhkõnõ, a opi kiipõstõ, olõs õnnõ kõnõlõjit inämb!

Hinda kõiki, kiä ka eurorahalda võtva iist ja kõrraldasõ tankandin midägi uma näo perrä. Liinun sünnüs kõik aig midägi, ettevõtmisi ja inemiisi om hulga inämb. Tuuperäst proovi jõuda kõigilõ esieräliidsile Võromaa iistvõtmisiilõ, et näile huugu anda ja esi kah aktiivnõ olla.

Mullõ and jõudu seo paigaluudus, Võromaa mäekundi, väke täüs paiga, salalätte, tammõtsõõr ja viil löüdmälõda raa, miä minno mu Võromaaga iks inämb umas ja ütte juhatasõ.

Suvõvõrokõsõ: Vaino Külli ja Urmas

SÄINASTI ENE

Timahava alas kuvvõndat kõrda suvi Vainodõ perrele, raamadupidäjale Küllile (44) ja telemehele Urmas-sõlõ (44) Orava kandih Haarkasõ küläh. Näide suvõkodo Ojaperve talo om umma nimme väärt – huunõ omma riah Tudõrna uja perve pite.

Kõnõlõmi Külli ja Urmasõga juttu päiv pääle Kagu-Eesti eelarvamusfestivali. Urmas oll' säääl mõtsateemalidsõ arotusõ vidäjä. Ka Vaino Urmasõ juhiti telesaato «Suud puhtaks» edimäne saadõ oll' mõtsast.

Mõtsateema süämen

Urmas kõnõlõs, mille mõtsateema om tälle süämehe län-nü. «Tuu mõtsavaiõlus om tähendüslük, mis muut mi Eesti asjast kõnõlõmisõ kultuuri. Oll' vaia säänest teemat, koh mõlõmbal poolõl om õigus. Om küsumüs, kohe poolõ tuu vahtsõnõ tasakaal kallus. Ma arva, et ei tohe pelädä läbi arotamisõ uma arvamisõ muutmist. Kõgõ rumalamb om panda uma arvaminõ luku taadõ.»

Urmas mõtlõs, et ku vahtsõnõ mõtsandusõ arõngukava valmis saa, muut tuu ka Eesti poliitike suhtumist. «Ma arva, et tuu arõngukavaga ei saa olla säänest asja, et ku kava suurõ arotamisõga valmis saa, sõs riigikogo komisjon tuu tävveste ümbre tege.»

Säänside kõnõlõmiisi man nigu eelarvamusfestival pidä Urmas kõgõ tähtsambäs, et inemise tulõva kokko ja kõnõlõsõ üstõdõsõga. «Muidõ käü kõnõlõminõ õnnõ meediä kaudu ja kullõldas õnnõ noid, kedä tahetas kullõlda. A tast ei saa är minnä, piät kullõma. Sammamuudu om «Suud puhtaks» saatõga.»

Nii Külli ku Urmas omma Talnah sündünü ja kasunu. Imä puult om Urmas saarlanõ ja olõs võinu maakodo sinnä kaia, a Saarõmaalõ sõit olõnõs väega pallo praamist ja tüü peräst om parõmb, et tulõk



SÄINASTI ENE PILD

Küllil, Tuuli Ann ja Urmas hummogusõõglavvah terrassi pääl.

ja minek om hindä perrä.

Aokirändüst Urmas opnu ei olõ. Ku nä Külliga keskkooli lõpõti, naksi kõrraga perrele elämä ja tull' tüüle minnä. «Hää aokirändüs sünnüs läbi kogõmusõ.» löüd Urmas. «Tüü om minno opanu terve elo. Olõ olnu raadioh, teleh, tennü lehte ja aokirja.»

Puultõist aastat om Urmas vidänü saadõt «Suud puhtaks». Saatõl om kats toimõndajat, a helistämise tüü tege iks Urmas esi, sõs saa jo inemiisi saisu-kotusõ selges. «Pia egä saatõ man om inne kokkosaaminõ asatundjiddõga. Vet mi opimi kõik aig saadõt parõmbas tegemä. A tuu otsus oll' algusõst pääle, et teemi saadõt õkva. Sõs ei saa kiäki ette hiitä, et midägi om vällä jäetü.» Urmas nimmas, et timä tüü om vaiõluisi man innemba umavahelist kiskmist är hoita ku tüüllü vai madinat härgütä. Tä seletäs, et egä saadõ ei piäki miildümä. «Ku egä saadõ nakkas kõiki huvitama, sõs olõmi lasknu kummi jo liiga lõdvas.»

Ku muidõ om Vainodõ pere varadsõ magamaminekiga, sõs kolmapäivilde kaes ülejäänü pere kah saadõt.

Maaelämine avit' hääd hinnet saia

Küllil om Talna üte hinnatumba kooli Vanaliina Hariduskollegiumi raamadupidäjä. Säääl opva ka noorõmba latsõ.



Urmas harõtas tütreaga penalitidõ lüümist.

Perre kats tütärd omma jo suurõ. Eleene (25) om Jaapani restorani toitlustusjuht, Eliis (23) lõpõf kunstiakadeemian kunsti-tiidüse. Pesämuna Tuuli Ann (9) lätt kolmandahe klassi ja Meeli Mai (15) lõpõf põhikooli. Ku täl oll' eesti keele lõpueksamil vaia kirot, mis kõüt tedä Eestimaaga, sõs pand' tä sinnä juttu kõik uma maakodo-igätsüse sisse. Ja saigi hää hinde.

Suurõmbil latsil olõ-i tuud latsõpõlvõ maakodo kogõmust, a nä tahtva iks siiä tulla. «Liinah olõ-i kotoh muud tedä ku kraami. Ja manguaša omma igävä. Siin saa esi uma käega midägi tedä. Võtat nagla ja vasara ja pessät midägi kokko,» kõnõlõs Külli. «Ku tulõmi, sõs kõgõpäält käümi uma maa üle.» Tah om nõnarätsuurunõ pinnär, mõni kuraslauk ja uba.

Edimäne aasta oll' naabrimiiis näile maalapigi är kündnü, et vast pandva kardohka maaha. «Mi ei taha, et teküs määnegi kohustus saaki saia,» seletäs Urmas. «Mi tahami, et olõs hää miil siin olõmisõst.»

Pikä terrassihummogu

Üts asi, mis Külli ja Urmasõ meelest om kimmähe maal tõi-sildõ, om tuu, et nä söövä vällä. Ku ilm vähägi lupa, om laud katõtu terrassi pääle, kost saa kaia umma maad, a näge vahel harva ka mõnt autot müüdä sõitmah. Ku pere maakoto otsma nakaš, sõs kaeti, et lähküh elässi viil inemiisi. Kuigi külavahetii lätt värehti takast, om vaikus ja rahu tävvelik. Haa-kasõ külä kasus kõnõf tuu, et tah om raudtii kõrval.

«Et ku olõmi jo nii vana,

et ei taha autoga kolmõ tunni sõita, sõs saassi rongiga ka peräle,» naard Urmas. Ku nä edimäst kõrda siiä kaema tulliva, saiva õkva arvu, et taa om õigõ kotus. «Ümbretsõõri olli põllu haritu ja elo käve. Kõrraga oll' nätä, et tan katõ kultuuri (võro ja seto – toim.) piiri pääl om elo tõistmuudu.»

Edimäne aasta oll' keerolinõ: majah es olõ kümme aastat eletü ja vett es olõ seeh. Külli tulõtas miilde: «Aida mano oll' prügükotõst mõsuruum ehitet. Kolm tokki oll' pistü ja musta koti ümbre.» Vällä süüminegi sai algusõ tuust, et tarõh es olõ sõs õigõ kotust. «Hummogist võimi tan tunnõ viisi istu ja süvvä,» seletäs Urmas. «Mi tulõmi siiä iks puhkama ja kipõ toimõndusõ ei ooda. Alguõst pääle leplemi kokko, et teemi nii pallo, ku jõvvami. Et siin käümine ei muutusi kohustusõs, a olõssi rõõm. Tulõ siiä ja tahagi rõõmuga niitä.»

«Maja ümbre oll' ronnuni naat ja es saa õigõhe arvugi, määne maastik siin om,» jutustas Külli. «Pääle edimäst niitmist tulli nuu ilosa loho ja kundi vällä.»

Naabri omma kinä inemise

Ummi naabrit kitvä mõlõmba. «Nä omma lämmä ja kinä inemise,» kõnõlõs Külli. «Esieranis edimädsel aastal oll' meil aigu rohkõm ku kultuurilinõ elo väega tihtsä.» Urmas tuu vällä paigapäälside inemiisi ettevõtja poolõ: «Väega lihtsä om mõtõlda, et kohki om parõmb kotus ku tuu, koh sa olõt sündünü. Tahkandih om nii pallo võimaluisi, ku kaia vähä kastist vällä ja otsi uma süäme perrä asju, midä tetä. Asju om maailm täüs ja noid inämb pallo mano ei mahu, a tundit mahus lõpmalda. Ei tohessi laskõ päähä noid mõttit, et kohki om parõmb. Ega sõs Talliin vai London ei kisu meid siist är. Mi esi läämi säält otsma midägi, mis om meil pääh. Tulõ hindäle esi uma pilt luvva ja õkva teküse võimalusõ. Näütüses om perädü lust kullõlda naabrimiiis Rätsepä Aaret, kuis tä jälki om midägi vahtsõt pruuvnu. Kõik vast ei tulõki vällä, a osa iks tulõ. Vai Lumõ Aigar võtsõ pilli kätte ja nakaš opma, ja otsi nüüd parõmbat lõõdsamiist. Kerge olõs vaimsõh mõttõh panda uss kinni ja üteldä, et ei saa. Ku ka vällä

ei tulõ, sõs oppusõs oll' egäl juhul.»

Urmas om kimmäs, et tahtminõ ja usk omma õnnõ hindä tetä. «Ma olõ esi kah latsilõ kõnõlõnu, et kas tuud, midä sa opit, om iks vaia. Periselt tulõgi oppi tuud, mis sullõ väega miildüs. Ku sul om tunnõ õigõ, sõs levvät peräst ka tuu asja, midä tahat tetä. A ku joba opit hamba ris-ti vasta tahtmist, sõs ei näe sa ka noid võimaluisi.»

Jalgpall ei lasõ suvita

Suvitaminõ Võromaal om Vaino perrele seo suvi tõi-sildõ ku muidõ. Urmas tege kuu aigu egä õdagu jalgpallipäävä kokkovõtõ.

«Edimäst kõrda es saa ma jaanipuulpäävä olla siin uma perrega,» ohkas Urmas. «Meil om tuul teemal joba umavaihlõ kana är kakutu ja pere saa arvo, et omma määndsegi aša, midä ma taha tetä.» Jalgpalli MM om üts sääne asi, mis om Urmasõl jo latsõpõlvõh süäme hubisõma pandnu. Määnegi aig tä eski koraš videokassette pääle suurvõistluisi saatõpääd. «Om tunnõ, et tahsamah sünnüs midägi suurt ja terveh ilmah om millärdil inemisel sääne-sama tunnõ. Sport om üts vähätsit asju, mis niimuudu inemiisi kõüt ja ütitsit mälehtüisi pakk. Nüüd oll' mul võimalus är pruuvi, kuis om olla tuu aša seeh vähä tõistmuudu.»

Periselt Võromaalõ tulõkist omma Külli ja Urmas mõtõlnu külh. Plaan om tetä elämine nii kõrda, et saassi pikembält ellä. A mõlõmba omma liinah sündünü ja kasunu, nii olõ-i tuu tulõk kerge. «Kuiki ma kõnõlõ tah inemiisiga üts-ütele rohkõmb, olõmi iks uma liina läbikäümiseh kinni,» seletäs Urmas. «Tuu om sääne harinõmisõ asi. Ku süküis kätte jõud ja päävä lühembäs jääse, tõmbas jälki liina poolõ tagasi.»

Lõpõtusõs ütles Urmas maakodo pidämise mõttõ: «Maalõ tõmbas tuu, et informürrä olõ-i. Tah ei olõ midägi, mis su miili lakja kannasi. Kurgi lindas siist rohkõmb üle, ku autit müüdä sõit. Tah omma uibu ja kõo, a nuu ei tsähvi ja ei sekä olõmist.»

Vana pilt kõnõlõs



PILT OM PERI VANA-VÖROMAA KULTUURIKUA MUUSÕUMIST

Talomehe-pangapidäjä

Eesti riigi tulõkiga naati kõvva põllumajandusõga tegelemä. Et saanu ehitä ja vahtsõt tehnikat osta, tuujaos oll' rahha vaia. Maal tetti ütispanga, kohe rahvas sai

rahha panda ja kost lainu võtta.

Täämbädsõ pildi om tennü 5. hainakuul 1936 Zopa Gustav. Pildi pääl om Varstu ütispanga nõvvokogo ja juhatus.

RUUSMAA ARTHUR

Latsõ vei kultuuriperändit nutimaailmaga kokko

RAHMANI JAN

20.–22. piimäkuul sai nutiga latsõ Võromaal ja muialt Eestist kokko Krabil. Maaha peeti timahavanõ koolinuuri häkaton, mink teema oll' kultuuriperänd nutimaailman.

Häkaton tähendäs programmiirmismaraton, kon ütëkõrraga mõtõldas kambaga vällä määnegi vahtsõnõ asi vai puutriprogramm ja tetäs tuu ka valmis. Koolinoorõ seo kolmõ pääväga programmiiri es jõvva, a jõudsõva vällä märki ja ette kanda uma mõttõ, kuumuudu tarvita kultuuriperändit nutimaailman.

Põnõvamba plaani, miä nutilaagrin vällä märgotõdi, olli: puutriprogrammi abiga vana ao



RAHMANI JANI PILT

Üü-ülõkuul koolinuuri häkatonil «Kultuuriperänd nutimaailman. Rahvalaulust, -muusikast ja -pillest kõnõlõsõ tunnõdu perimõsmuusigu Hainsoo Meelika ja Õunapuu Lauri.

tõie ja mängõ oppaminõ; võro-keelitside sõnno ärarvamise mäng; rahvarõivakirju opmi-

sõ värviraamat; pühäpaiku ja aoluu tundmaopminõ puutri-mängu abiga.

Lisas rühmätüüle sai latsõ Krabil oppi tüütarrin ja nä-tä-kullõlda põnõvit küläliisi.

Pinivargus

NIKLUSÕ MARE

Seo jant juhtu sôs, ku kolhoosi olli joba lakja lännü ja Vinne-maa veeren kaivõti küläteid läbi, et õkva siiä- ja sinnäpoo-lõ ei saasi nii lihtsäde.

Elli tuukõrd Viitka lähkün talun. Pidäsi säääl eläjit. Olf illus süäsuvõ ilm. Ma tulli õdagu kodu ja kai, et üts pini om kaonu. Mul olf näid tuu-kõrd peris kolm tükkü. Üts püssü kotun, a taks Murka ja suur valgõ karvanõ Karu käve vahel poodi ja lautu man koosõrdõdmõn.

Süütse uma eläjä är ja sõit-sõ poodi manu uurma, vast kiäki nägi midägi. Mõnõ mehe istsõvõ poodi kõrval ja jõiva olt. Nä olli nännü, et pini olli mõlõmbõ säääl käünü. Üts olf viil nännü, kuis Murka hüpäs üte rohilidsõ Moskvitši pääle. Lätsi kaupmehe käest uurma. Olf nelläpäiv. Sôs olf kaubapäiv ja rahvast kävve pallu. Tä lugõsi mullõ ette kõik, kes säääl autidõgõ kävve. Inämbiüss Vinne poolõ päält. Ja tä tüdse kõiki, kes kon külän Vinne poolõ pääl eläs.

Ah et rohilinõ autu, kohe Murka pääle kobisi. Juhaf mullõ sôs tiid. Kässe sõi-ta Savihuuvi Tiidu koduni. Hääd kätt jääs Vahingõ järv ja säält om Natakino küllä nätä. Sõitsõ piiri viirde. Jäti



REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

autu sinnä. Jala sai säält piiri-kraavist üle.

Jõudsõ küllä. Mitte üttegi inemist ega esiki pinni es näe. Önnõ üts hobõnõ, kellege olf kah poodin käütü, sei keti ot-san. Mõtli et küsü tuu vana-mehe käest, kon tuu rohilinõ autu om. Koputi kül ussõ pääle, a kiäki es tii vällägi. Külän nigu es eläki pääle hobõsõ kedägi. Mis mul muud üle jäi ku esi külätanumit piten otsi.

Ütekõrragõ nakaš üts pini kav-võmbõl haukma. Naksi helü perrä mineme ja mõtli, et tuu kül Vinne pini ei olõ. Nu pak-kõsõ kuun pererahvagõ är, ku võõras küllä sisse tulõ. Noh ja näigi. Autu saisõ muru pääl ja säääl kõrval võrkaid ja Murka aian ketti pantu.

Kedägi nätä es olõ. Pitsiti hindä aiaposti ja sainu vahelt läbi ja haruti Murka vallalõ. Tuu hüpel ja kilgaš suurõst rõõ-

must. Nigu ma muru pääle tagasi sai, näi, et säälsaman aia kõrval üts vanamiis ragu haku piinüs. Imelik, et ma tedä inne es näe, ku saisõ ja kai, kuis aida päsede. Tarõst tull' noorõmb miis vällä ja olf kuri, et mille ma tä «sabaka» vällä lasi. Patsuf viil hindäle küle pääle ja kutsõ Murkat hindä manu. Kos tä sôs lätš! Tiiruf suurõ kaariga müüdä. Ma olõs tälle mõnõ «hää» sõna ütelnü, a ei mõista nii-pallu vinne kiilt. Tullimi säält lihtsäle tulõma. Murka tiiruf iin ja takan. Võtsõ üte kalkuni ka viil ette ja ajasi tuu küläst vällä võpistikku. Ma es keelä kah.

Külä olf kah ellu tulnu. Egäl puul olli «baaba» vällä: kes ukõrd' pindre pääl, kes ajasi juttu. Üts küsse mu käest, kuis ma mõistsõ sinnä otsma tulla. Niipallu ütli, et poodi mant opati. Tuju lätš õkva hääs, et Murka kätte sai. Sõitsõmi sôs kodu.

Õdagu pääle lehmänüs-mist lätsi küüni ala kaema, mis Murka tege.

Tä olf mullõ süüamest tenu-lik, et ma tä är pätse. Litsõ hinnast säääl hainaunigu ot-san nii ligi ja tükse lakma. Mul lätsi õkva silmä likõs. Egas elläi ulf ei olõ. Kül tä sai arvu, ku väega ma tedä hoia.

Kasvatuslik vaeldus

Olõ latsõpuhkusel. Inne seod olf aasta ja ütessä kuud latsõpuhkusõl mu tõõnõpuul. Timä lätš tüüle ja pässi. Öigõlõ pässi õnnõ tuu, miä ti-mäst perrä om. Latsõ-puhkus ei olõ nallaasi.

Edimädsõ latsõ pu-hul olli ma kimmäs, et taa om ime. Kai ekä tä samm, olli täl samal aol takan ja iin, tei kõik,

et väikust imest saassi suur. Es saa, sai täst tävveste harilik inemine, nigu ma esi. Ma olõ kavvõl immest, olõ tävveste harilik miis. Önnõ tuu vaih om, et ku harilik miis kaes päävän internetist kats tunni pornot, sôs ma raiska tuu ao ilmaportaalo kaemisõ pääle. Ja ku lõvvä kostki kõrraligu ilma, panõ kalalõminegi plaani paika. Kõrralikk ku ilma võit löüdä kolm-neli päivä kuun, kõrralikk inemist parõmb är otskugi.

Kae umalõ väikulõ pojalo otsa ja olõ targõmb. Tä kaes mullõ ummi suuri silmiga otsa ja pruuv minno är pettä, mäng jälki tuud kistumalda imeht, midä mu suur poigki umal aol näüdäs. No olõ ma targõmb, ma tiä joba kõrraga, et tä pruuk minno hindä tarbõs är ja täst kasus tävveste harilik inemine, ei inämbät.

Lats ikk. Lasõ täl ikkõ nii pallo, ku tä taht. Seo ei olõ pikk aig, ku saat niisama ilma põhjusõlda ikkõ. Öigõ pia, paarikümne aasta peräst, inemine, omma sul tüü-



RUITLASÕ OLAVI, latsõpuhkaja

lepingu ja pangalainu ja perrämassu ja sääne värk. Sõs käüt kohtu-kubija man ikman? Ku kohtukubijal su suust ja nõnast juuskja tatt üle viskas, and tä su võla inkassofirma kätte. Sul ei olõ elon nii pallo silmävett ja tatti, et inkassomehe lavva pääl paprit läbi leota!

Loi lehest, et vangimajaammõt pruuv Paulusõ Assarit är murda. Et sundva tedä kraamma. Paulus muidoki ei kraami. Sõs pandas Assar paaris nädälis kartso, sôs sunnitas vahtsõst kraamma, miis jäl ei kraami, lätš vahtsõst kartso ja nii edesi. Kulkõ, Assar om 60 ümbre? Nalla tiiti? Tedä olõs pidä-nü murdma kõgõ ildamba sis, ku tä olf 1,9, nigu mu lats põra. Nüüt om joba ilda. Ku ti arvati, et aasta ja ütsä kuu vannudsõ inemise murd-minõ om lihtsä, sis ti essüti! Ma esi olõ murdumisõ veere pääl. Esiki 1,9aastadsõ latsõ kasvataminõ om ildas jäänü, ma olõs pidänu joba sôs, ku tä viil kõtun kasvi, tälle läbi kõtunaha põhisäädüst ette lugõma ja ähvärdüses kühlvit ja harja uma-vahel kokko pesmä.

Saman võinu mõistlikku kasva-tuslikku vahetust tetä. Paar päivä nädälän kasvatanu Viru vangima-ja mu väikeist poissi ja ma võt-nu tuus aasõ Assari hindä mano. Niimuudu olõs kõigil veidükese vaeldust.

Tossu Tilda pajatusõ

Sõaväkke minek

Parhilla om jäl käen tuu aig, ku nuuri miihi kaitsõväkke kutsu-tas. Imä, kink poig pia Eestit tiin-mä lätš, kõnõl mälehtüse umast nuurusaost.

Astanummõr olf sis 1984. Püssä ala kofati ka tudõngi. Sü-güsedse võtmisõ aigu jäi näide edimäne kursus nuurist miihist (jäteti tütrigile silmārõõmus. Üts noist olf sõaväen är käünü. Kursaveli Võromaal olf kah kimmäs minejä, a sis löüti täl väiku tervüsehädä ja üteldi, et lätš keväjädse satsiga. Poiss olf

õnnõ parõmba rõiva nigu ülikun-na ja kuluva maaha mõõnõ: sõa-väest tullõn nuu jo inämb sälga ei mahu. Mõõmälä jäi vana är-vinnünü dressi, millega tä vahtsõ keväjäni koolin käve. Ku minek kätte jõudsõ, jätč Võromaa poiss kursasõsaridõga sündsäle hüvä-te. Tä arvas, et katõ aasta peräst omma kõik tütrigu nigunii mel-hel. «Tollõ üteainu, kes om viil vaba ja vallalinõ, võta ma naa-sõs,» lubasi poiss. A katõ aasta peräst es olõ ütski tütrik mehele lännü. Poiss olf suurõn segä-hüsen ja üteli, et timä sortma ei nakka – kõik tütrigu omma kinä. Las om nigu om.

Jumala liha

Mi inemise omma väega tõ-sidsõ. Ei taheta sukugi nalla ja naaru. Ega tuuperäst, et elo rassõ ja rahha vähä, ei piä viil naarmist är unõtama.

Jaaniapäiv sai müüdä, suur suvi käen. Õdagus tahassi mää-neski lihha kütsä. Sõida Põlva-he Selverihe. Mõtli, et täambä võta letist vallalist lihha. Mu iin sais noorõmbapuulnõ suur miis. Om nätä, et tä ei mõista, määnest tükkü võtta. Müüjä om väega lahkõ, pakk iks ütte ja tõist, nõst kahvliga lihha, a miis

mõista-i otsusta. Äkki tsuskas provva müüjä kahvli üte ilosa lihatükü sisse, tõtõtõst, esi olõs kah tuud tahtnu, ja ütles: «Taa om jumala liha.»

Ma ei jõvva naaru pitä, üttele mehele: «Kae, täambä õdagu saati süvvä jumala hindä lihha!»

Müüjä, kiä tuud kuuld, saa väega kufas ja põrotas: «Nii üteldäs!»

Ei tahaki inämb osta säält le-tist lihha. Lää hoobis võta riiu-list karbiga vorsti küdsämises. Mine proovi viil nalla tetä!

TAMMÕ AILI

Hanna ja sarviga

Kaika Lainõ kõnõl mullõ üts-kõrd säändse jutu.

Tä olf matussil, kon matõti tihkõt talupernaist. Ku koolnut hauda lasti, olf kirstust visanu sinist savvu ja havva veeren tä kõgõ umatsõmba olli hanna ja sarviga.

Lainõ olf viil küsünü kerigu-opõtaja Jürjo käest, kas timä ka näkk toda.

Jürjo olf tuu pääle vasta ülnü, et säänest asja või nätä õnnõ timä, Lainõ.

AIDMA HELE

Maolda nali

Mõni nali om nii maolda, et aja peris naardma. Toimõndaja om üte säänd-se siiä vällä valinu.

Suvõl omma kõik mõistligu inemise maal ja puhkasõ

Telefon kõlisõs. Küsütäs: «Kas Mona Lisa om koton?»

«Ei,» vastatas. «Mona Lisa om maal.»

Latsilõ

Vastus saada' üte nädäli joosul meiliaadressi pääle latsinukk@umaleht.ee vai postiaga: Uma Leht Tartu 48 65609 Võro.

Vastussõ mano panõ' kirja uma nimi, vannus ja kimmähe ka postiaadrõs.

Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai plaatõ.

Latsinukka tugõva' Võro Instituut ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastus: Pildi pääl om säidse kivvi. Avvohinna saa KAMBEKI KIRKE MAI (8) Urvastõst Kõlbi küläst.

Kae' pilti ja märgi', kas lausõ' om õigõ vai võlss! Mitu õigõt ja mitu võlss vastust sait?



SAARÕ HINDRIKU (9) TSEHKENDÜS

1. Kats hobõst saiswa' puu all. õ v
2. Hobõsõ iin sais rüütli. õ v
3. Rüütli om mõõk. õ v
4. Rüütli omma' sulõ' pää külän. õ v
5. Rüütli kuts hobõst võitlõma. õ v
6. Hopõn kuts rüütli võitlõma. õ v

7. Onn om puu otsan ja puiõ vaihõl. õ v
8. Onni saa treppi piten. õ v
9. Onni man om kats varandusõkirstu. õ v
10. Puu otsan omma' tsirkõ pesäkasti'. õ v
11. Puiõ külän om viis väikut kuionut ossa. õ v
12. Onni lähkül kasus kokko neli puud. õ v

Kas jalgpall om parõmb ku seks?

Kuuli raadiost, et jalgpall ol-lõv parõmb ku seks ja et naisilõ ei miildü jalgpall. Ku nuu kats tarkust kokko panda, sôs piät arvo saama, et naisi meelest om ihorõom iks jalgpallist parõmb.

Kas kiäki tiid kedägi, kiä tiid säänest naist, kellele miildü-i mehe? Ja kiä säääl jalgpalliplatsi pääl ümbre juuskva? Iks mehe: pikä ja lühembä, valgõ ja mustõmba. Kõik omma häste vormin ja suuri silmiga. Esieränis ku koh-tunik näide poolõ näpuga näütäs, ajasõ kõik silmä peräni: «Ma?»

Kõgõ ilosamba omma viil nuu

valgõs tettü pääga niigri. Kavvõst jo nätä, ku platsi pääl juuskva.

A Vinne värk iks Vinne värk. Seo aasta ollõv jalgpallivärehti kõvõra. Eski ku maailma kõgõ kimmämbä mehe sinnä palli pesvä, läävä palli iks värehtist müüdä. Mis tan muud, ku värehti omma süüdi.

Ku tunnõ viisi saat telekast kim-mit miihi kaia, aja iks naisil iho jampsit täüs. Önnõs jääs mängõ vaihõlõ niipallo aigu, et vanamiis kah tugitoolist vällä aia ja perrä pruuvi, kumb iks parõmb om.

Tuu om no selge, mille naasõ jalkat vahtva. A mille miihile jalgpall miildüs?

MUDA MARI

Urvaste hariduselu 330. aastapäävä konverents ja Urvaste Põhikooli kokkutulek 7. hainakuu pääväl (7. juuli) Urvaste vanan koolimajan, põratsen seldsimajan. Tsillukene konverents nakkas pääle 15.30. Kokkutulek lätš edesi tävveste vaban vormin. Saa osta kotussepäälis kraami, valla kohvik.

Manu küsü: Konnula Margus, urvaste@gmail.com, tel 528 3540